

Clasificare. Bibliografie

Caracteristici funcționale ale subdiviziunilor comune din sistemul Dewey

Dr. Zenovia Niculescu

Catedra de Științele Informării și Documentării, Facultatea de Litere,
Universitatea din București
E-mail: zenovianiculescu@yahoo.com

Dr. Zenovia Niculescu este profesor la Catedra de Științele Informării și Documentării a Facultății de Litere de la Universitatea din București. Este titulara cursurilor de catalogare, clasificare, indexare și bibliografie. Domeniile sale de cercetare sunt: sisteme de clasificare, limbaje de indexare, catalogarea documentelor, sisteme și structuri bibliografice, limba și literatura română.

Rezumat

În cadrul arhitecturii normative a sistemului Dewey se regăsesc și determinările principale ale subdiviziunilor comune, care au forme de exprimare specifice. Valorile referențiale ale subdiviziunilor comune rezidă în reflectarea nuanțată a diferitelor aspecte particulare ale informației.

Cuvinte cheie: *Clasificarea Zecimală Dewey; Subdiviziuni comune: Caracteristici, funcționalitate.*

1. Semnificație, caracteristici principale ale subdiviziunilor comune

Decizia conceptuală a proiectării subdiviziunilor comune se bazează pe extragerea valorilor repetabile și concentrarea acestora într-o suită ierarhizată de indici auxiliari care dau posibilitatea indexărilor logice, nuanțate și directe între conceptul de bază și diferitele sale determinări atributive.

Denumite „subdiviziuni standard” în ediția a XIX-a, iar în edițiile următoare, „subdiviziuni comune”, acestea codifică în limbajul convențional al Clasificării Zecimale Dewey o multitudine de aspecte sub care sunt

prezentate subiectele expuse și analizate într-o publicație: filosofie și teorie, istorie și perioade istorice, norme și organizare, forme de prezentare etc.

Determinările principale ale subdiviziunilor comune se regăsesc în construcția Clasei 000 Generalității:

- Enciclopedii 030 (indice principal); – 03 Dicționare, enciclopedii (subdiviziune comună)
- Publicații în serie 050 (indice principal); – 05 (subdiviziune comună)
- Organizații generale și muzeologie: 060 (indice principal); – 06 Organizații și gestiune (subdiviziune comună). (1)

Gestiunea informației prin subdiviziuni comune a avut ca principal punct de referință abordarea nuanțată, fațetată a subiectului determinat. În acest sens, putem exemplifica variabilitatea informațiilor atributive ale subdiviziunilor comune, care sunt determinative pentru indicii de bază ai C.Z.D.:

- Enciclopedia științelor matematice: 510.3
510 – Matematică; indice de bază
– 03 – Enciclopedii; subdiviziune comună
- Echipamente și aparate speciale utilizate în biochimie: 572.028 4
572 – Biochimie; indice de bază (Tabela principală)
– 0284 – Aparate, echipament, material; subdiviziune comună (Tabela 1)
- Teste standardizate pentru tineri: 371.262083
371.262 – Teste standardizate; indice de bază
– 083 – Tineri; subdiviziune comună (Tabela 1)
- Istoria științelor medicale din secolul al XVIII-lea.: 610.090 33
610 – Științe medicale. Medicină; indice de bază
– 090 33 – Secolul al XVIII-lea; subdiviziune comună.

Una dintre caracteristicile principale ale subdiviziunilor comune se regăsește în construcția acestora care începe întotdeauna cu – 0 (ex. – 013 Valoare; – 020 2 Tabele sinoptice; – 068 Gestiune; – 071 5 Educația adulților; – 088 Grupe profesionale și religioase, etc).

2. Aria de utilizare a subdiviziunilor comune

Este sugestiv faptul că aria de utilizare a subdiviziunilor comune nu este restricționată, ea cuprinde de fapt întreaga schemă a Clasificării Zecimale Dewey.

Complementaritatea subdiviziunilor comune impune condiția ca acestea să nu fie folosite niciodată singure, ci împreună cu indicii pe care îi determină. Prin urmare, oricare dintre subdiviziunile comune prevăzute în

Tabela 1 a C.Z.D. poate fi aplicată unui indice principal, în funcție de determinările subiectului supus indexării.

Metodologia de utilizare a acestora precizează juxtapunerea subdiviziunilor comune la indicii de bază:

- Indrumător de metalurgie: 67101
- Cercetări deontologice: 174 07.

În cadrul arhitecturii normative a sistemului Dewey se poate sesiza concomitența reprezentărilor atât în Tabelele principale cât și în Tabela 1 a unor determinări comune privind unele caracteristici ale unui subiect. De exemplu, sintagma: ‘studiul istoric, studiul relativ la persoane’ este codificată în Tabela 1 Subdiviziuni comune: – 09, dar se regăsește și în Tabela principală, de exemplu: 508 Istorie naturală; 508.09 Studiul istoric și relativ la persoane.

Mai mult, subdiviziunile comune de bază se regăsesc în ierarhizarea primelor diviziuni ale claselor principale:

*“700 Arte frumoase și decorative
701 Filosofia și teoria artelor
702 Lucrări diverse de artă
703 Dicționare, enciclopedii de artă
705 Publicații în serie
706 Organizații și comerț”.* (2)

Reținem, în acest sens, excepția, de la această regulă, a celor trei clase: 000 Generalități; 200 Religie; 300 Științe sociale în cadrul cărora prima divizare are alte semnificații decât cele ale subdiviziunilor comune:

*“300 Științe sociale
301 Sociologie și antropologie
302 Interacțiune socială
303 Procese sociale
305 Grupe sociale
306 Cultură și instituții”.* (3)

Regăsim, în schimb, construcții speciale pentru subdiviziuni comune în cadrul acestor clase principale:

*“300 Științe sociale
300.1 – .9 Subdiviziuni comune
320 Științe politice
320.01 – .09 Subdiviziuni comune
320.01 Filosofie și teorie
320.011 Teorie generală, sisteme”.* (4)

Diferența vizibilă constă în faptul că atunci când subdiviziunile comune sunt părți componente ale indicelui de bază și sunt menționate în

cadrul Tabelelor principale, ele se separă prin punct. De exemplu, o lucrare care analizează studiul istoric, geografic, relativ la persoane poate fi codificată, în funcție de subiectul abordat în două modalități:

a) Prin indice de bază și subdiviziune comună preluate direct din Tabela principală:

➤ Studiul istoric al științelor politice: 320.09

b) Prin indice de bază și subdiviziune comună din cadrul Tabelei 1:

➤ Studiul istoric al moralei politice: 172 09

172 – morala politică, indice de bază (Tabela principală)

– 09 – studiu istoric, geografic, relativ la persoane;
subdiviziune auxiliară (Tabela 1)

În legătură cu aria de utilizare mai trebuie subliniat faptul că în schema C.Z.D. sunt introduse anumite notații simbolice care delimitează sau transferă uzanța subdiviziunilor comune. De exemplu, în prezentarea Tabelei 1 din cadrul Clasificării Zecimale Dewey se menționează: *“Croșetele se folosesc la subdiviziunile comune când sensul unei subdiviziuni comune este reprezentat prin alt indice.”* (5)

Regăsim astfel de situații atât în Tabela principală cât și în Tabela 1 Subdiviziuni comune:

➤ - [024 03 – 024 08] Subiectul destinat persoanelor având caracteristici particulare, altele decât cele profesionale

Indice transferat de la – 08

➤ - [071 52 – 071 54] Institute și ateliere, cursuri radiofonice și televizate, cursuri prin corespondență

Indice abandonat; se clasifică la – 0715

➤ [202 – 203] Subdiviziuni comune pentru creștinism

Indice transferat la 230.002 – 230.003

➤ 371 Educație

371.901 – .909 Subdiviziuni comune

[.902 84] Aparate, echipamente, material

Nu se utilizează; se clasifică la
371.9045. (6)

În cadrul aceleiași arii de utilizare a subdiviziunilor comune se înscrie și demarcarea prin *paranteze rotunde*, care reprezintă opțiunea facultativă pentru acestea și preferința pentru un indice de bază:

➤ - (016) Bibliografii, cataloage, index

(Indice facultativ; se preferă 016)

➤ - (026) Drept

(Indice facultativ; se preferă 341 – 347).

Date fiind numeroasele determinări metodice privind utilizarea subdiviziunilor comune este obligatoriu ca mai întâi să se consulte tabelele

principale, iar după aceea să se apeleze la Tabela 1 Subdiviziuni comune. Aceste dificultăți de ordin operațional nu vor putea fi escamotate ușor, dar indiferent de situație, va trebui să fie respectat principiul fundamental al consecvenței în clasificarea zecimală a informațiilor.

Desigur, valori referențiale au subdiviziunile comune și în raport cu celelalte “notații auxiliare” pe care le pot determina și alături de care se vor situa într-o indexare. Utilizarea acestora este menționată, în mod special, în cadrul ierarhizării subdiviziunilor comune, de exemplu:

“– 027 2 Brevete de invenții

Adăugați la indicele de bază – 0272 notația 1 – 2, Tabela 2

Ex.: Brevete de inventator din Japonia – 027252.

– 029 4 Cataloage comerciale și repertorii

Adăugați la indicele de bază – 029 4 notația 4 – 9, Tabela 2 pentru regiunile unde se vând produsele.

Ex.: Repertorii de produse vândute în Mexic – 029471

– 092 3 Studiu relativ la un grup de persoane, membre ale unui grup etnic, național

Adăugați la indicele de bază – 0923 notația 03 – 9, Tabela 5.

Ex.: Biografia americanilor de origine irlandeză – 09239162073”. (7)

Normele metodologice privind constituirea unor indexări cu subdiviziuni comune sunt explicate și exemplificate atât în Introducerea la C.Z.D. cât și în Ghidul de utilizare a C.Z.D. din care o vom prelua pe aceea care se referă, în special, la aplicarea subdiviziunilor comune la indicii de bază constituiți: “Subdiviziunea comună se aplică indicelui întreg care a fost constituit și nu fiecărui element. De exemplu, construcția indicelui pentru comerțul produselor particulare: Indicele 380.145 reprezintă comerțul de produse industriale secundare și de servicii. Indicele 687 reprezintă confecționarea de îmbrăcăminte. Adăugați 687 la 380.145 pentru a obține 380.145 687, comerțul cu îmbrăcăminte. Atunci când adăugați T1 – 05 la 687, indicele semnifică 687.05 periodice despre îmbrăcăminte”. (8)

3. Structura și funcționalitatea subdiviziunilor comune

Configurația Tabelii 1 Subdiviziuni comune prezintă, la primul nivel, următoarea structură:

“ - 01 *Filosofie și teorie*

- 02 *Lucrări diverse*

- 03 *Dicționare, enciclopedii*

- 04 *Subiecte particulare*

- 05 *Publicații în serie*

- 06 Organizații și gestiune
- 07 Studii și învățământ, cercetare, subiecte conexe
- 08 Istorie și analiză în relație cu diferite categorii de persoane
- 09 Studiu istoric, geografic, relativ la persoane” . (9)

Fiecare dintre aceste distribuții generale are reprezentări sistematizate și ierarhizate în subsisteme funcționale care pot avea o susținere consecventă a particularităților ce derivă și caracterizează structura generală a subdiviziunilor comune. Dacă ne referim, de exemplu, la – 06 Organizații și gestiune vom observa, în subdivizare, următoarele componente semnificative ierarhizate într-o suită coerentă:

- “- 060 Organizații și gestiune
 - 060 1 – 060 9 Organizații
 - 060 1 Organizații internaționale
 - 060 3 – 060 9 Organizații naționale, statale, provinciale, locale
 - 068 Gestiune
 - 068 1 Organizații și gestiune financiară
 - 068 2 Gestiunea construcțiilor
 - 068 3 Gestiunea personalului (Gestiunea resurselor umane)
 - 068 5 Gestiunea producției
 - 068 8 Gestiunea distribuției (Marketing)”. (10)

Subliniem ideea că fiecare dintre aceste subdiviziuni comune beneficiază de specificații metodice și exemplificări oferind astfel posibilitatea eficientizării unei indexări specializate. În acest context, vom prezenta câteva modele ipotetice:

- a). Marketingul unei biblioteci publice: 027.40688
 - 027.4 – Biblioteca publică; indice de bază
 - 068 8 – Marketing; subdiviziune comună
- b) Organizații naționale de muzeologie din Italia: 069 06045
 - 069 – Muzeologie; indice de bază
 - 060 – Organizații naționale; subdiviziune comună
 - 45 – Italia; notație geografică
- c) Gestiunea construcțiilor școlare: 371.620682
 - 371.62 – Categoriile particulare de construcții; învățământ; indice de bază
 - 068 2 – Gestiunea construcțiilor; subdiviziune comună.

În privința determinărilor unor indici principali, din perspectiva cercetării și învățământului, Tabela 1 prezintă o suită de ierarhizări ale subdiviziunii comune – 07 Studiu și învățământ, cercetare, subiecte conexe. Conform specificațiilor metodice, subdiviziunile lui – 071 Studiu și

învățământ se vor utiliza pentru programele de studiu ale diferitelor domenii și forme de învățământ – 071 1 – 071 5 *Nivele de învățământ*; de exemplu:

- Programa analitică de aritmetică pentru învățământul secundar din Franța: 513 071244
 - 513 – Aritmetică; indice de bază
 - 071 2 – Învățământ secundar; subdiviziune comună
 - 44 – Franța; notație geografică.

În continuare, ne vom opri pe scurt la subdiviziunea comună – 08 «Istorie și analiza în relație cu diferite categorii de persoane» pentru a atrage atenția asupra evitării unor similitudini cu Tabela 7 Grupe de persoane. Astfel, subdiviziunile comune sunt utilizate în indexarea “*subiectului destinat unor persoane având caracteristici particulare altele decât cele profesionale și ale minorităților*”:

- 081 Oameni
- 082 Femei
- 083 Tineri
- 085 Părinți
- 085 5 Frați și surori
- 086 31 Persoane cultivate
- 086 52 Celibatari
- 086 941 Șomeri
- 086 942 Săraci”. (11)

Vom ilustra indexările cu indici de bază și subdiviziuni comune în sistemul Dewey, prin câteva modele ipotetice exemplificative:

- a) Enciclopedie de filozofie orientală: 181 03
 - 181 – Filozofie orientală; indice de bază
 - 03 – Enciclopedii; subdiviziune comună
- b) Studiu istoric asupra teologiei morale din perioada medievală: 241.090 2
 - 241 Teologie morală; indice de bază
 - 09 Istoria subiectului; subdiviziune comună
 - 090 2 Evul mediu; subdiviziune comună
- c) Valoarea filozofică a mitologiei religioase; indice de bază: 291.1013
 - 291.1 Mitologie religioasă; indice de bază
 - 01 Filozofie și teorie; subdiviziune comună
 - 013 Valoare; subdiviziune comună
- d) Probleme și exerciții de aritmetică și algebră: 513.12 076
 - 513.12 Aritmetică și algebră; indice de bază
 - 076 Probleme și exerciții; subdiviziune comună

- e) Rezolvarea ecuațiilor integrale prin metode statistice: 514.4 072 7
514.4 Ecuații integrale; indice de bază
– 072 7 Metode statistice; subdiviziune comună
- f) Istoria întreprinderilor economice în perioada anilor 1960-1969: 338.7090 46
338.7 Întreprinderi economice; indice de bază
– 090 46 Perioada 1960-1969; subdiviziune comună.

Aceste subdiviziuni comune intră în construcția unei indexări alături de indicele de bază pe care îl determină, numai în situația în care subiectul tratează, în mod special, anumite categorii de persoane, de exemplu:

- Antologia tinerilor poeți francezi: 841.008083
841 – Poezie franceză; indice de bază
841.008 – Antologie de poezie franceză; indice de bază
– 083 – Tineri; subdiviziune comună
- Spectacol de circ pentru copii de 3-5 ani: 791.3083 3
791.3 – Circ; indice de bază
– 083 3 – Copii de la 3 la 5 ani; subdiviziune comună.

4. Modele explicative de indexare Dewey cu subdiviziuni comune (12)

1. L' hébergement: un métier, un marche / Michel Harbrot; Bruno Leproust. Clichy: Ed BPI, 2002: 647.940 71244
➤ 647.94 Hotel; indice de bază
– 071.2 Învățământ secundar; subdiviziune comună
– 44 Franța; Tabela 2 – Regiuni geografice, perioade istorice, persoane
2. Armorial général et nobiliaire francais / Hubert Lamant: 929.094 403
➤ 929 Genealogie , onomastică, embleme (indice de bază)
– 09 Studiu istoric; subdiviziune comună
– 44 Franța; regiuni geografice (Tabela 2)
– 03 Enciclopedii, dicționare; subdiviziune comună
3. Certificat d'aptitude professionnelle. Petit enfance. Paris: Centre national de documentation pédagogique, 2001: 372.210071244
➤ 372.21 Educație preșcolară; indice de bază
– 071 Studiu și învățământ; subdiviziune comună
– 071.2 Învățământ secundar; subdiviziune comună
– 44 Franța; notație geografică (Tabela 2)

4. Les grands travaux des Présidents de la V-e République: de Charles de Gaulle á Jacques Chirac / Georges Poisson. Paris: Parigramme, 2002.195 p.: 725.094 40904
 - 725 Construcții publice; indice de bază
 - 725.09 Istorie și geografie (Tabela principală)
 - 44 Franța; notație geografică (Tabela 2)
 - 090 4 Secolul al XX-lea; subdiviziune comună (Tabela 1)
5. Guide Bourgogne / Ynes Delpuech. Paris: Éd. Du Dauphin, 2004. 174 p.: 745.025 444 1
 - 745 – Arte decorative ; indice de bază
 - 025 – Repertorii; subdiviziune comună; (Tabela 1)
 - 444 1 – Franța; Bourgogne; notație geografică.

Note bibliografice

- (1) BETHERY, ANNIE. *Abrégé de la Classification Décimale Dewey*. Paris: Cercle de la Librairie, 1993, p. 23.
- (2) Idem, *op. cit.*, p. 179-180.
- (3) DEWEY, MELVIL. *Classification Décimale Dewey et Index*. 21e édition. Montreal: OCLC Forest Press, 1999, p. 364.
- (4) Idem, *op. cit.*, p. 364-366.
- (5) Idem, *op. cit.*, p. XLVIII.
- (6) Idem, *op. cit.*, passim.
- (7) Idem, *op. cit.*, p. 11, 13, 35.
- (8) Idem, *op. cit.*, p. 951.
- (9) Idem, *op. cit.*, p. 5.
- (10) Idem, *op. cit.*, p. 15-17.
- (11) Idem, *op. cit.*, p. 23, 25, 29.
- (12) <http://catalogue.bnf.fr/>